

Վանո Սիրադեղյան

Ինչ է ծամծամում Հնայակը

Այն, ինչ Հնայակ Հովհաննիսյանը փորձում է ասել «27»-ի մասին, հավանաբար, մինչեւ վերջ էլ չասի: Եթե, իհարկե, չծեծեն բաժնում: Որովհետեւ նրա նպատակը, ըստ երեվոյթին, ասելը չէ այն, ինչ գիտի կամ ինչի մասին կռահում է: Ակնարկում է, որ քաղաքական իրադարձություններ էին տեղի ունենալու հոկտեմբեր-նոյեմբերին, եթե չկանխվեին պառլամենտի գնդակահարությամբ:

Պատգամավորը մի կողմից շանտաժ է անում իշխանությանը այն պատճառով, որ իրեն մոռանում են, մյուս կողմից, համենայն դեպս, Ստեփան Դեմիրճյանի կողմ ռեվերանս է անում՝ չեմ չյորտ նե շուտիտ: Թվում է, թե վտանգավոր խաղ է խաղում Հնայակը, կյանքի համար վտանգավոր: Բայց միայն թվում է: Այն, ինչ անում է պատգամավորը, ըստ ամենայնի, վտանգավոր կլիներ մեկ-մեկուկես տարի առաջ, երբ հասարակությունը դեռ հիշում էր Կարեն Դեմիրճյանին: Հիմա, երբ իշխանությունը բացարձակապես չի վախենում ոչ դատարանական, ոչ արտադատարանական բացահայտումներից, Հովհաննիսյանի շանտաժը անվտանգ է իր համար: Պետք է արժանին մատուցել պատգամավորի զգացողությանը՝ հիմա ոչ մի քաղաքական ցնցում չի լինի, եթե անգամ հեռուստատեսությամբ ցուցադրեն Ալիկ Հարությունյանի տեսագրությունը, եվ այնտեղ նա պնդի, որ սպանությունը կատարել է Քոչարյանը: Ամենաշատը, որ կհետեվի դրան, այն կլինի, որ մի «վրդովված» դաշնակ կամ մի «թասիբով» դարաբաղցի կգնդակահարի Ալիկ Հարությունյանին հրապարակայնորեն եվ կհայտարարի, որ պատրաստ է պատիժը կրել, որովհետեւ չէր կարող հանդուրժել անմեղ նախագահին զրպարտելը: Եւ կնստի մեկուկես տարի, ինչպես Տիգրան Հայրապետյանի մարդասպան վարորդը: Եւ մնացած կյանքը

կապրի առանց նյութական հոգսի: Ահա այս մթնոլորտն է Հնայակ Հովհաննիսյանի անվտանգության երաշխիքը, եվ նրա շանտաժը կարող են բանի տեղ դնել, կարող են նաեվ չդնել: Այն հանգամանքը, որ իշխանությունը չի վախենում վկայությունից ու բացահայտումներից, արդեն իսկ խոսում է իշխանության աղետալի լկտիության մասին: Այդպիսի լկտիություն հնարավոր է հասարակության անհուսալի բարոյալքության պայմաններում: Հնայակ Հովհաննիսյանը կարող էր կռահել կամ կարող էր ստույգ իմանալ, որ սպանությանը նախորդող օրերին նեղ շրջանում պատրաստվում էր սահմանադրական օրենքի այն նախագիծը, որով պիտի կրճատվեին նախագահի լիազորությունները, ինչի մասին վերջին կես տարում պարբերաբար հայտարարում էին «Միասնության» գործիչները: Այդ իդեան կարող էր արդեն հասունացած լինել Մեղրիի հարցի կապակցությամբ կամ պատրվակով:

Մեղրիի հարցի ֆոնի վրա այդպիսի նախագիծ ոչ միայն պահանջվող 2/3 ձայները կստանար պառլամենտում, այլև 4/5-րդը: Այն որոշումը, որ պիտի (ըստ Միրոյանի) այդ օրը ընդուներ «Միասնության» քաղաքական ղեկավարությունը, եվ որով Հովհաննիսյանին մխիթարում են հանձնաժողովի նախագահի՝ իր թեկնածությունը չպաշտպանելու համար, այլ որոշում լինել չէր կարող, բացի որոշումը՝ սահմանադրական օրենք ընդունելու մասին: Այդ մասին կարող էր չիմանալ Հովհաննիսյանը, բայց չէր կարող չիմանալ նախագահի աշխատակազմը: Այս վարկածի օգտին է խոսում ՆԳ մարմինների ուժեղացված ծառայության անցնելը 27-ի օրերից առաջ: Այդպիսի մտադրության գոյություն ունենալու մասին է խոսում նաեվ այն հանգամանքը, որ սպանության երկու ժամկետ գոյություն ունի: Այսինքն, լարվածությունը տեվել է ամբողջ հոկտեմբեր ամիսը: Եւ, ըստ ամենայնի, «Միասնության» ղեկավարությունը սպասելիս է եղել Կաթողիկոսի օժմանը: Հակառակ կողմը նույնպես սպասել է Կաթողիկոսի օժմանը, որովհետեվ դա միակ օրն էր, երբ կարելի էր առանց կասկածներ հարուցելու ապահովել, որ սպանության օրը դահլիճում չլինեն մարդիկ, ովքեր պիտի չլինեին դահլիճում: Որեվէ այլ օր այդքան դաշնակ-մաշնակի բացակայությունը, այն էլ կառավարության հետ հարց ու պատասխանի ժամին, կարող էր կասկածելի թվալ եվ, ով գիտի, գուցե եվ զգոնացնել Վազգեն Սարգսյանին: Հետաքրքիրն այն է, որ 27-ին նախորդած լարվածության մասին դժկանությամբ են խոսում նաեվ գոհվածների հարազատները: Այնքան

դժկամությամբ, որ երբ ՆԳ նախկին նախարարը դատարանի դահլիճում ժխտում է ուժեղացված ծառայության գոյությունը, ակնհայտորեն ուրանալով 27-ից առաջ «Առավոտին» տրված իր հարցազրույցը, որտեղ, փաստորեն, գլուխ է գովում այդ առիթով, տուժողների ներկայացուցիչները չեն բարեհաճում հարցնել՝ իսկ չկա՞ արդյոք նախարարի հրաման՝ ուժեղացված ծառայության մասին: Մարդ է, զգված է, կարող էր ասել՝ կա, կարող էր ասել՝ չկա: Բայց հարց տվող չկա: Ոչ մեկը չի ուզում ֆիքսել գոյություն ունեցած արտակարգ դրությունը: Ո՞ւմ կարգադրությամբ է ՆԳՆ-ն ուժեղացված ծառայության անցել: Նախագահի՞: Իսկ գուցե վարչապետի՞:

Իսկ ինչո՞ւ է ոստիկանական ուժեղացված ծառայության պայմաններում գտնվող երկրի անվտանգության ծառայության պետը երկրից դուրս գալիս: Եւ հատկապես այն օրը, երբ Կաթողիկոս են օծում: Ո՞ւմ կողմից էր Սերժ Սարգսյանը մինչեւ սպանությունը: Ուշադրություն դարձրեք, որ Կաթողիկոսի օծմանը չեն գնացել ոչ միայն Ազգային ժողովի նախագահն ու վարչապետը, ովքեր պառլամենտում են, այլեւ նախագահը, որը իր շենքում է: Այլեւ անվտանգության ծառայության պետը, որը, պարզվում է հետո, նույնիսկ երկրում չէ: Նույնիսկ ՆԳ նախարարը Էջմիածնում չէ: Էջմիածնում չեն ել դահլիճում չեն նաեւ դաշնակցության երկու ղեկավարները: Բոլորը սպասում են ինչ-որ բանի: Ամեն ոք այնտեղ է, որտեղ իրեն ապահով է զգում:

Ուշագրավ է նաեւ, որ Հնայակ Հովհաննիսյանը հիշատակում է Լեոնարդ Պետրոսյանին: Նշանակում է նա, այնուամենայնիվ, ավելին գիտի, քան կարելի է ենթադրել: Լեոնարդ Պետրոսյանի սպանությունը ուղիղ նշանատությամբ ոչ մի բացատրություն չունի, բացի այն, որ սպասվելիք քաղաքական զարգացումներում նա առանցքային դեր էր ունենալու, եւ այդ զարգացումները լինելու էին դարաբաղյան կլանի դեմ: Հայաստանի եւ Ղարաբաղի ժողովուրդը ավելի հեշտությամբ կրնկալեր տեղի ունեցածը, եթե Վազգենի ու Դեմիրճյանի կողքին այդ դեպքում լիներ դարաբաղցի հայտնի գործիչ: Այդ փուլում այդ մարդը Լեոնարդն էր: Հաշվարկը ճշգրիտ էր: Սակայն հնարավոր է, որ Լեոնարդ Պետրոսյանը իր մերձավորներին ավելին է ասել, քան ասում են մերձավորները «իրեն խփելու» մասին. մարդը վախից շատախոս է դառնում: Եւ հնարավոր է, որ «Միասնության» մտադրության իրագործումն արագացնելու որոշման մասին

ուտեչկա է եղել եվ հենց այդ շրջանակից: Թեպետեմ, նման բանը լիովին գաղտնի պահելն անհնար է, եվ հազիվ թե անակնկալն էր համարվում հաջողության երաշխիքը: Երաշխիքը պատվամենտի ձայներն էին, Դեմիրճյանը եվ Մեղրին: Բայց էլի, հավանաբար, միջամուխ եղավ հայկական սենտիմենտալությունը՝ սպասում էին Կաթողիկոսի օծմանը: Օծումը եղավ արյունով:

17.11.2002